

שנת התשס"ד

הישיבה המאתיים שבעים ושלוש (רעג)

ביום ט"ו במרחשוון התשס"ד (10 בנובמבר 2003) בשעה 15:00, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים ארי אבנר, עוזי אורנן, יעקב בן-טולילה, משה בר-אשר (יו"ר), אבי הורביץ, יעקב זוסמן, שמעון זנדבנק, אפרים חזן, אברהם טל, יוסף יהלום, אהרן ממן, שמא יהודה פרידמן, גד בן-עמי צרפתי, מנחם קיסטר; החברים-היועצים יוחנן ברויאר, דוד טלשיר, חיים א' כהן, שלמה נאה, יוסף עופר, משה פלורנטיין; המנהל הכללי נתן אפרתי; עובדי המזכירות המדעית אורלי אלבק, איילת בצלאל, קרן דובנוב, ברק דן, רונית גדיש, צביה זמירי, רחל סליג; יועצת הלשון ברשות השידור רות אלמגור-רמון. אורחים: חברי הוועדה למונחי זואולוגיה דני גולני, חנן דימנטמן, יוסף הלר; חבר ועדת הספרנות ציון שורר.

- סדר היום:
- א. הרצאת עוזי אורנן "מכונת קריאה ומנוע חיפוש לשפה העברית"
 - ב. מונחי ספרנות: רשימה משלימה למילון הספרנות, תשל"ו
 - ג. אישור רשימת המונחים בזואולוגיה: שמות הרפיוכות
 - ד. אישור הודעת ועדת הדקדוק
 - ה. מילים בשימוש כללי

א. הרצאת עוזי אורנן "מכונת קריאה ומנוע חיפוש לשפה העברית"

מ' בר-אשר: לחברנו עוזי אורנן מלאו בסיוון האחרון שמונים שנה, ואני מברך אותו בשמי ובשם האקדמיה כולה בכרכה מיוחדת על הגיעו לגבורות. הוא הציע – והצעתו התקבלה בשמחה – לציין את המאורע בהרצאה שיישא במליאה. ההרצאה נקבעה לישיבה שהייתה מתוכננת סמוך ליום הולדתו, אבל היא התבטלה מטעמים שלא היו תלויים בנו. על כן אני מתכבד היום, בפתח הישיבה הפותחת את שנת תשס"ד, להזמינו לשאת את דבריו.

[הערת העורך: נוסח מורחב של ההרצאה ראה אור במאמר "מנוע חיפוש בטקסטים עבריים", העברית ואחיותיה ד-ה (תשס"ד-תשס"ה), ספר יובל לכבוד פרופ' משה אזר, עמ' 33-51.]

ב. מונחי ספרנות: רשימה משלימה למילון הספרנות, תשל"ו

הודעת הוועד המשותף לוועד המינוח ולוועד הדקדוק

לאישור המליאה מובאת רשימה משלימה למילון הספרנות משנת תשל"ו. הוועדה מצאה שהמילון הקיים אינו דורש שינוי של ממש, להוציא תיקונים מעטים והשלמות, ואלה גובשו לרשימה. הרשימה נדונה בוועדה בשנים תשי"ס-תשס"ב ובוועד המשותף בישיבותיו באייר ובסיוון תשס"ג.

לדיון ולהכרעה במליאה מובא מונח אחד:

דְיוֹ מְאַפְּלֵת / מְשַׁתְּקֵת - corrosive ink

מדובר בדיו הגורמת לתחליכי חמצון, וכתוצאה מהם הדיו עשויה להתחמצן ולדהות או לגרום להרס הנייר. בימינו הדיו הזאת כבר אינה משמשת. מְשַׁתְּקֵת הוא המונח הנוהג בחמש עשרה השנים האחרונות במילוני האקדמיה ל-corrosive; רק במילון למונחי רפואה (תשנ"ט) נקבע מְאַפְּלֵת, ושם מדובר בחומרים חומציים הגורמים לפגיעה מידית בעור. בזכות שם התואר מְאַפְּלֵת במונחי הספרנות נטען ששיתוך הוא תחליך אטי, וכמו במונחי הרפואה, הפגיעה מהדיו מידית; עוד נאמר שהדיו באמת מאכלת משום שמהשימוש בה נוצרים חורים בנייר. עלתה הצעה לקיים את שני המונחים זה לצד זה, אבל יו"ר ועדת הספרנות התנגד לה. המליאה מתבקשת אפוא להכריע בין שלוש אפשרויות: (א) דיו מאכלת; (ב) דיו משתכת; (ג) דיו מאכלת, דיו משתכת.

מ' בר-אשר: לפנינו רשימה נכבדה של מונחי ספרנות פרי עבודת הוועדה למונחי הספרנות. זאת הזדמנות נאותה להודות לחברי הוועדה, שאחד מהם אף טרח והגיע היום, ולמזכירת הוועדה הגב' רחל סליג על מלאכתם הנאמנה. ההדים שהגיעו לאוזני על עבודת הוועדה הם של שיתוף פעולה פורה, מקצועיות ועבודה רצינית מאוד. הרשימה נשלחה לעיונכם, ולפני שנצביע על אישורה, נדרשת הכרעתנו במונח אחד שטרם מצא את פתרונו: דיו מְאַפְּלֵת או דיו מְשַׁתְּקֵת.

ר' גדיש: המחלוקת בין ועדת הספרנות לוועד המשותף נובעת מן ההבדל בין המונח המשמש בקרב בעלי המקצוע - דיו מאפלת - למינוח הנוהג באקדמיה ולפיו corrosive מתורגם משתך. השאלה היא אם להכפיף בשם האחידות את המונח בספרנות למינוח של האקדמיה בתחומים אחרים. אחד התומכים באפשרות דיו משתכת הוא האד' אירמאי, שנבצר ממנו לבוא, אבל הוא שלח מכתב, ובו בקשה להימנע מסטייה מן הקו הכללי שהאקדמיה התוותה בקביעת חלופה עברית ל-corrosive.

מ' בר-אשר: אבקש לשמוע את דעת איש המקצוע.

צ' שורר: הדיו הזאת מצויה בעיקר בספרים שעברו תחת ידי הצנזורה. כתוצאה מהשימוש בה נפערו בנייר חורים, בדומה לספרים אכולי עש. לכן הספרנים משתמשים במונח דיו מאפלת, וזה המונח שאני מנחיל לתלמידי.

מ' בר-אשר: האקדמיה לא אימצה עיקרון שלפיו מונח עברי אחד או שורש עברי אחד יהיה החלופה היחידה לאותו מונח לועזי מיום שנקבע לראשונה ועד עולם. היו מקרים שהאקדמיה בחרה שלא לסטות מדרכה ומקרים אחרים שהאקדמיה החליטה שלא לדבוק בהחלטותיה הקודמות ולגנון.

ד' טלשיר: שם התואר מאפלת מובן, לעומתו שם התואר משתכת אינו שקוף. זה שיקול שצריך להישקל.

א' טל: בתודעה שלי שיתוך קשור בעיקר במתכות. קורוזיה במתכות ואיכול קלף או נייר הם דברים שונים, ואין להתעקש על עקיבות במקום שאחידות אינה נדרשת.

הצבעה

בעד דיו מאפלת – רוב גדול

בעד דיו משתכת – 1

הוחלט: דיו מאפלת (corrosive ink).

מ' בר-אשר: עתה אבקש לאשר את הרשימה כולה.

פה אחד אושרה הרשימה המשלימה למילון הספרנות, תשל"ו.

ג. אישור רשימת המונחים בזואולוגיה: שמות הרכיכות

מ' בר-אשר: רשימה אחרת שהדיונים בה הסתיימו היא רשימת שמות הרכיכות שעליה עמלה ועדת הזואולוגיה. זאת רשימה מרשימה המחזיקה 815 שמות, ואני מודה מאוד לחברי הוועדה ולמזכירתה הגב' קרן דובנוב. שלושה מחברי הוועדה נוכחים היום במליאה, ואני מבקש מן הפרופ' יוסף הלר לתאר בקצרה את העקרונות שהנחו את עבודת הוועדה.

י' הלר: רשימת השמות הזאת נועדה לקרב את הטבע בארץ ישראל אל עם ישראל. קהל היעד שאליו כיוונו היה נוער מתעניין שיודע מהו חילזון ומהי צרפה, מוצא אותם בשדה או בים ושואל את מדריכו: "מה זה?" לכן חיפשנו שמות קליטים המובנים מאליהם או שמות שיעוררו את סקרנות הנער לשאול שאלות. דוגמה לשם המובן מאליה הוא קונכייה שחורה שממנה צומחות שלוחות דמויות אצבעות; לה קראנו אצבעות שחורות. דוגמה לשמות שיעוררו את סקרנות הנער היא השם סומון, שמו של חילזון עיוור, או שמו של

שבלול היבשה דְּקוֹסְטִית – על שם מתאר הסוג עמנואל דֶּה-קוֹסְטָה, בן המאה השמונה עשרה, היהודי הראשון שעסק בחקר קונכיות. הוא היה מזכיר החברה המלכותית בבריטניה, מעל בכספים, ישב בכלא וכדי לחלץ עצמו מן הכלא נשא הרצאות מהרצאות שונות. הנער ישמע את הסיפור, יראה את השבלול ויזכור גם את הסיפור וגם את שם השבלול.

במקצת השמות אנו ניצבים על כתפי ענקים – כפי שאמר ניוטון – כלומר הם מורשת חוקרים כמו שלם, מרגולין וברש; אבל שמות רבים טבענו בעצמנו. שם הסוג הוא השם החשוב. הוא חייב להיות בן מילה אחת והוא הסב לנו בעיות רבות. דוגמה לשם סוג הוא ארגמון, סוג של חלזונות שממנו הפיקו בימי קדם את הצבע ארגמן. המינים השונים הנכללים בסוג זה מקבלים על הרוב שם כולל בעל סיומת הרבים -סיים, כמו ארגמוניים. את שם המין קל יותר להמציא: אדום, שחור, שעיר, חלק וכיו"ב. שמות גאוגרפיים הקפדנו לתת רק למינים שתפוצתם ייחודית לאזור מסוים, למשל סְלֵעוֹנִית הגליל, מגדלון ים-תיכוני או זיזית ים-סופית.

גם בשמות המחלקות, דוגמת חלזונות, שבלולים, צדפות, חידשנו. למשל דְּיוֹנוֹן ותְּמִנוֹן משתייכים למחלקה אחת ששמה הלטיני הוא Cephalopoda. את השם נתן בשנת 1804 חוקר בשם קוֹבֵיָה, שחשב שהם הולכים על רגליים היוצאות מראשם. בינתיים התברר שזרועות התמנון אינן רגליים אלא משושות, והוא לבטח לא הולך עליהן. מאפיין את הקבוצה כולה שהם מתקדמים בתנועה סילונית, ועל כן קבענו את השם סִילוֹנִיּוֹת. לבסוף אזכיר את משפחת פְּתָנוֹת הַים, ובה מינים כגון פְּתוֹנֵת ים, כתונת מחטים וכתונת ענק. רכיכות חסרות קונכייה אלה נקראות בלעז chiton, ובקרב בעלי המקצוע בארץ נהוג השם כיטון. אולם משהתברר לנו ש-chiton ביוונית איננו אלא פְּתָנֵת העברית, החלטנו לאמץ את החלופה העברית, וימים יגידו אם היא תכבוש לבבות או שהשם היווני יישאר על כנו.

מ' בר-אשר: אני רוצה לשבח את הוועדה על המאמץ הרב, הניכר כמעט מכל שם ושם, להעניק לרכיכות האלה שמות עבריים – או לחלופין כנעניים. עברתי על השמות ברשימה ועליי לשאול: על שום מה נקראות כמה מן הצדפות בשם עשתורת?

י' הלר: חלק גדול משמות הצדפות נתן לִינְאוֹס, חוקר בן המאה השמונה עשרה, על שם אלות פרוין. בלעז הן נקראות במקבילה היוונית Astarte, והשם עשתורת הוא השגור בפי החוקרים בארץ.

י' עופר: האם נעשו מפעלים דומים לזה בשפות אחרות?

י' הלר: לא. אני לא מכיר מפעל כזה בשום מקום בעולם. אפילו ביפן אומצו השמות הלטיניים.

ד' טלשיר: אני מבקש להעיר שלכמה מסוגי הרכיכות שמות ידועים או כלליים, כגון עשתורת או מניפה; מתחום הבוטניקה אחד מפרחי ארץ ישראל קרוי שיננית, כשם אחד

מסוגי השבלולים ברשימתנו, ואף בתחום הזואולוגיה ידוע בעל חיים בשם נעמית – כשם אחד מסוגי הצדפות. הייתי נמנע מכפילויות כאלה.

י' הלר: יש להתחשב גם במה שמקובל ורווח אצל בעלי המקצוע. את מה שראוי לשנות ואפשר לשנות שינינו, אבל לעקור מסורת שמות כמו נעמית או שיננית בלתי אפשרי. למשל נעמית היא הצדפה המצויה ביותר לחופי הים התיכון בישראל, ובשמה זה היא ידועה כבר שנים הרבה.

מ' בר-אשר: תודה רבה לאד' הלר. נצביע כעת על אישור הרשימה.

פה אחד אושרה רשימת שמות הרכיכות.

ד. אישור הודעת ועדת הדקדוק

הודעת ועדת הדקדוק

א. תוספת לכלל ט בכללי הקמץ (משקל פֻעֶלָה) – השם נְמֻלָּה השם נְמֻלָּה יתווסף לרשימת השמות במשקל זה שהקמץ בנטייתם אינו מתקיים. לפיכך: נְמֻלָּה נְמֻלָּת־ נְמֻלִים נְמֻלִי- או נְמֻלֹת- וכיו"ב.

רקע

הכלל הוא שמשקל פֻעֶלָה נוטה בדרך כלל בקיום הקמץ (למשל: קִפְפָּה קִפְפָּת־ קִפְפֹתוֹ קִפְפֹת־). לכלל מצורפת רשימה של 45 יוצאים מן הכלל שנטייתם בביטול הקמץ באה במקרא (למשל: נְדָבָה נְדָבָת־ נְדָבוֹת נְדָבוֹת־). מאחר שזהו השם היחיד במשקל שצורת הרבים השכיחה שלו היא בסיומת ים, העדיפה הוועדה להוסיפו לרשימת החרגים ולהימנע מצורות נטייה כגון נְמֻלִי־.

ב. תוספת לכלל טו בכללי הקמץ (שמות שונים) – אֵיתָן השם אֵיתָן יתווסף לרשימת השמות שהקמץ מתקיים בנטייתם. לפיכך: אֵיתָן אֵיתָנִים אֵיתָנִי אֵיתָנִיקָם.

רקע

במילונים נמצא גם אֵיתָנִי וגם אֵיתָנִי, למשל אבן-שושן: אֵיתָנִי ארץ אבל אֵיתָנִי הטבע, אֵיתָנִי עולם; כנעני: אֵיתָנִי הטבע, אֵיתָנִי עולם; החווה, מִדן, רֶב־מִילִים: אֵיתָנִי הטבע. המסורת של קיום הקמץ באֵיתָן היא מסורת אשכנזית מושרשת היטב; למשל בסליחות ליום שלישי: "יועציהם ואֵיתָנִיהם תולֵךְ שולל".

[הערת העורך: החלטה על קיום הקמץ בנטיית השם אֵיתָן כבר התקבלה בשנת תש"ך בישיבה לו; ראו זיכרונות האקדמיה ז-ח (תש"ך-תשכ"א), עמ' 143.]

ג. תיקון נוסח לסעיף א בכלל על הדגש החזק באותיות שוואיות (סעיף 2.5.1) הסעיף ינוסח כך (השינויים מובאים בחבלטח):
דגש חזק הבא במילה (או בנטייתה) יבוא בצורות הנוטות גם כאשר האות שוואית. למשל:

יָקַח יָקָחוּ, עָנַר עָנְרִים, מָסַע מָסְעֵי-, פָּסַא פָּסָאוּ (ומכאן: פָּסַאדָּ פָּסַאכָּם), זָמַן זָמְנֵי זְמַנְכָּם, אִשׁ אִשָּׁם אִשְׁכָּם, חָק חָקוּ חָקְכָם, עֲפָבִישׁ עֲפָבִישֵׁי- עֲפָבִישֵׁי, לָבַד לָבַדֵי לָבַדְכָּם, שָׁל שָׁלֵי שָׁלְךָ. (אין הכוונה לשמות שנטייתם על דרך משקל אחר, כגון אִשָּׁה אִשְׁתִּי, זָפְרוֹן זָפְרוֹנוֹת).

רקע

בנוסח הקיים מדובר על שם או על פועל: "דגש חזק תבא בנטייה של שם או של פועל, יבוא גם כאשר האות שוואית." תתיקון הוצע מאחר שהכלל נוגע לנטיית כל מילה. ניסוחים אחרים שהוצעו: "אות דגושה הנעשית שוואית בנטייה שומרת על הדגש"; "דגש חזק יבוא בצורת הרבים ובצורות הנטייה של מילה גם באות שוואית".

ד. פועלי פ"נ – הַשְׁיִיר/הַנְּשִׁיר (סעיף 3.3(א))

הפועל הַשְׁיִיר יוצא מרשימת הפעלים בבניין הפעיל שהבלעת הנו"ן בהם הכרח.

רקע

הכלל הוא כי הפעלים בגזרת פ"נ מותרים בקיום הנו"ן, להוציא רשימה של פעלים שהחבלעה בהם הכרח.

מן הרשימה עולה כי בבניין קל הצורה יְנַשֵּׁר מותרת, אך לא כן הצורה הַנְּשִׁיר בבניין הפעיל. ואולם בהקשרים שונים משמשים הפועל או שם הפעולה בעברית ימינו בקיום הנו"ן:
א. בגידול עופות הַנְּשִׁירָה היא פעולה הגורמת לנשירת הנוצות אצל תרנגולות מטילות. למשל: "נהוג לבצע הליך של כפיית הנשרה באמצעות הרעבת המטילות" (מתוך אתר הכנסת באינטרנט).

ב. בתחום החינוך (על פי מילון רב-מילים): הַנְּשִׁיר – 'הוציא, הדחית, סילק מישחו ממסגרת שהוא נתון בה, בדרך כלל ממסגרת לימודית-חינוכית, כגון בית ספר, קורס וכד', בשל הישגים נמוכים, משמעת לקויה, אי-התאמה וכיו"ב.

כבר בגמרא נאמר שקיום הנו"ן בפועל זה אינה בבחינת שיבוש: "אמ' רב נחמן בר יצחק: מאן דתני משירין לא משתבש, ומאן דתני משחירין לא משתבש, ומאן דתני מנשירין לא משתבש" (ביצה לה, ע"ב).

ה. תוספת לכללי פועלי פ"י – ציווי הפועל יִשָּׁן (פרק 3.4)

לצד צורות הציווי יִשָּׁן, יִשְׁנֵי, יִשְׁנֵי, יִשְׁנֵי מותרות הצורות שֶׁן, שְׁנֵי, שְׁנֵנו, שְׁנָה.

רקע

במקרא ובספרות חז"ל לא נמצאה צורת ציווי מפועל זה אלא בתוספתא טהרות ח, ג: "צא ושן" (כ"י וינה) / "צא וישן" (כ"י ארפורט). במאגר הספרות החדשה נמצאה צורת הציווי יִשָּׁן אצל ביאליק וברנר.

הצורה הדקדוקית היא בקיום היו"ד (כגון יָרָא, יָנַע), אך מוכרים בגזרת פ"י חילופים בין נטיית הפעלים כגון יִשָּׁב, יָרַד, יָצָא לנטיית הפעלים כגון יָרָא, יָסַד, וכך לצד יָרַשׁ, יָרַשׁ (בהפסק), וְרָשׁוּ יֵשׁ יָרְשָׁה; לצד יִצַק יֵשׁ יָצַק; וכן לצד יָרָא יֵשׁ יָרָא, לצד וְתִיקַד יֵשׁ יָקַד ולצד וְיִיקַר יֵשׁ וְיִיקַר.

בשנת תשנ"ו (ישיבה רכח) התירה האקדמיה שתי צורות נטייה בציווי של יָצַר וְיָצַק: ביו"ד, כגון יָצַר יָצְרֵי, יָצַק יָצְקוּ; ובלא יו"ד, כגון צַר צְרִי, צַק או צַק צְקוּ.

מ' בראשור: גם ועדת הדקדוק מבקשת את אישורנו. מדובר בתוספות ובתיקונים קלים לכמה סעיפים. ההודעה נשלחה לחברים מבעוד מועד, וכמה עניינים הוצאו ממנה והוחזרו לוועדת הדקדוק לעיון מחודש לבקשת אחד החברים. לא ידוע לי על ערעור אחר, למעט תהייה של האד' טלשיר על נטיית נְמַלְהָה.

ד' טלשיר: תהיתי מדוע הוצע שנטיית הרבים-נסמך של נמלה תהיה נמלי- ולא נמלי-, שהרי הכלל הרגיל במשקל פְּעֻלָּה הוא שהקמץ של ע' השורש אינו מתקצר בנטייה. כך גם נוכל להבחין בנקל בין נטיית נְמָלָה לנטיית נְמֵל.

ר' גדיש: מלכתחילה היה הכלל במשקל פְּעֻלָּה שהקמץ נחטף. זאת הייתה דרכם של שמות מקראיים, כגון נְדָבָה נְדַבְת־, נְשָׁמָה נְשַׁמְת־, צְדָקָה צְדַקְת־, אלא שבעברית החדשה התהפך הכלל והשמות המקראיים היו ליוצאים מן הכלל. השם נְמָלָה חריג במשקל פְּעֻלָּה משום שצורת הרבים שלו איננה בסיומת -ות כי אם בסיומת -ים. מאחר שכך ובהיותו שם מקראי, העדיפה ועדת הדקדוק להוציא גם אותו מן הכלל, כלומר לקבוע לו נטייה בחיטוף הקמץ: נְמֵל־ת נְמֵל־י וכיו"ב.

מ' בר-אשר: אתה מעוניין שהשם יוחזר לוועדת הדקדוק?

ד' טלשיר: לא.

מ' בר-אשר: אם כך הודעת ועדת הדקדוק מתאשרת מאליה.

אושרה הודעת ועדת הדקדוק.

ה. מילים בשימוש כללי

הודעת הוועדה למילים בשימוש כללי

1. מוזאון קטור / מוזאון חוץ - open air museum
2. אגרת מידע - newsletter
3. עטוי - למינציה (lamination)
4. עטוף - אַנקפסולציה (encapsulation)
5. מדוד - בֶּנְכְּמַרְקִינג ; נְקֻדַּת מְדוּד - bench-mark
6. טְכְּנֻלֹּגְיָה רְגִילָה / טְכְּנֻלֹּגְיָה מְסֻרְתִית - low-technology
7. תְּחַפִּיף / שֶׁמְפוּ - shampoo

רקע

1. מוזאון קטור / מוזאון חוץ - open air museum
אל הוועדה הגיעה פנייתו של מר יצחק ברנר, יו"ר איגוד המוזאונים ואיקו"ם ישראל ומנהל מוזאון ראשון לציון, לקבוע מונח עברי ל־open air museum. הפונה פירט כמה טיפוסים של מוזאונים מן הסוג הנדון:
- א. אתר שאליו מובאים מבנים בעלי חשיבות היסטורית וארכיטקטונית העומדים לפני פירוק (עקב עבודות בנייה באזור וכו'). אתרים כאלה יש לדוגמה באנגליה (למשל Ironbridge, St. Fagans).
- ב. אתר שנעזב, כמו כפר דייגים, כפר כורים, מתקני תעשייה וכיו"ב, הפך למוזאון (בדרך כלל מוזאון פעיל) והמתקנים בו הם מוצגים מוזאליים (בארץ - אתר עתלית).

ג. אתר ארכאולוגי או אתר נופי לשימור שמסביבו נבנה מוזאון מדיסציפלינות שונות, כגון מוזאון ארץ ישראל בתל-אביב ובמידה מסוימת גם מוזאונים מטיפוס אקומוזאון (קאמארוזי בצרפת).

ד. מוזאון באתר היסטורי שבסביבתו הקרובה אתרים היסטוריים הקשורים לנושא שלו והביקור בו מחייב מעבר ביניהם. מוזאון ראשון לציון הוא מוזאון מטיפוס זה. במוזאונים אלו ישנה עבודה מוזאלית אינטנסיבית בשימור, תיעוד, שילוט והדרכה, הפקת חומר וכיו"ב. יש להתחשב במוזאון כזה לא רק במה ששמתמע משטחי התצוגה אלא גם מן המשתמע מהמבנים כמוצגים מוזאליים, שחם חלק בלתי נפרד מהביקור במוזאון.

לדברי הפונה הצירוף "מוזאון פתוח" אינו מתאים למהות המוזאון, שהרי גם כשהמוזאון סגור הוא פתוח מבחינת סוג המוזאון. הוא מסר כי בזמנו הציע רחבעם זאבי ז"ל (ששימש מנכ"ל מוזאון ארץ ישראל) את השם קטורון, על פי המונח הארכאולוגי חצר קטורה יחצר פתוחה'.

מעיון במקורות עולה שחצרות קטורות ביחזקאל מו, כב (שמובן המקורי אולי יחצרות מוקפות) מתפרשות במשנה: "אין קטורות אלא שאינן מקורות" (מידות ב, ה).

בהצבעה בוועדה היה תיקו בין שתי ההצעות מוזאון חוץ, מוזאון קטור. הפונה, מר יצחק ברנר, תומך בהצעה מוזאון קטור. לדבריו יש בה הן הרכיב 'לא מקורה' הן הרכיב 'קשור' במשמעות של מוקף. לדבריו יש אף יתרון במונח ייחודי שאינו שקוף לגמרי.

הוועדה ממליצה שהמונח קטור / חוץ יתרגם open air גם כשמדובר במוסדות אחרים, כגון 'תאטרון קטור' או 'תאטרון חוץ'. עם זאת אין מקום להשתמש ב'קטור' לפעילות הנעשית תחת כיפת השמים, כגון קונצרט. הצעות אחרות שעלו: מוזאון גלוי, מוזאון אתרי, אתר מוזאוני, מוזאון שדה; ע' אורן מסר את הצעתו של יונתן רטוש ל'open air – מג'לה.

2. אגרת מידע – newsletter

מדובר באוסף של ידיעות הנשלח מזמן לזמן בדואר האלקטרוני מטעם אדם, ארגון או תברה בעלי אתר באינטרנט אל אנשים שבחרו להיות מנויים. החומר הנשלח יכול להיות צרו ידיעות מעיתונים באינטרנט, מידע מעודכן מאתר מסוים, רשימת קישורים ואתרים למנויים.

הצעות אחרות שעלו: עלון חדשות, איגרת חדשות, עלון מידע (נקבע לפרוספקט), מידעון.

3. עטוי – למינציה

4. עטוי – אנקפסולציה

מדובר בשיני מונחים אחים: למינציה משמש הן את כלל הציבור הן אנשי מקצוע (כורכים וכיו"ב); אנקפסולציה הוא מונח מקצועי בתחום שימור הנייר.

א. עטוי – lamination: ציפוי של נייר או קרטון ביריעת ניילון מצד אחד או משני הצדדים; היריעה יכולה להיות דקה ביותר או עבה יחסית, והיא מודבקת על כל הנייר על ידי חימום ולחץ. יש שנוצרת שכבה אחידה עם הנייר, ויש שהמצע הסינתטי נדבק לנייר אך אינו מתאחד עמו. הלמינציה משמשת לכרטיסים, לכריכות ספרים ולדפי ספרים המיועדים לפעוטות. המכונה נקראת laminator והיא מעין מכש. בלשון העם הפעולה נקראת 'ג'לון.

השם שנבחר – שם פעולה ממשקל פעול – שונה מן המילה הכללית 'עטייה'.

ב. עטוי – encapsulation (או capsulation): עטיפה של מסמך בין שתי שכבות ניילון שקופות (לא הדבקה למסמך עצמו) וחתימת העטיפה בכל היקפה; כן עושים חורים בפינות לכניסת אוויר.

במונחי מיקרואלקטרוניקה, הנדסה כימית ובינה מלאכותית נקבע 'פְּמִיטָה, פְּמוּס וקְפוּס.

במונחי מיקרוביולוגיה נקבע מנורטק - encapsulated, ואולם מונחים אלו אינם מתאימים להקשר הנדון, שהרי אין מדובר בהסתרה של המסמך אלא בעטיפה שקופה לשם הגנה. אנשי מקצוע חיוו דעתם שההצעות עיטוי ועיטוף סבירות, והביעו שביעות רצון מקביעת שני מונחים נפרדים לשתי הפעולות.

הצעות אחרות: (1) לְבִידָה - lamination; עֵטוּי - encapsulation. (2) עֵטוּי לשני המונחים. הערה: המונח לְבִידָה נקבע בעבר ל־lamination במונחי מיקרואלקטרוניקה (תשל"ז) וכן יש במילונים לְבִידָה - laminated, אך בהקשר הנדון נראָה לרוב חברי הוועדה שאין השורש לבי"ד מתאים שכן אין מדובר כאן ביצירת שכבות אלא בציפוי והגנה.

5. מְדוּד - benchmarking; נְקֻדַּת מְדוּד - bench-mark. המונח benchmarking נפוץ בזמן האחרון בתחום הניהול. מדובר בתהליך לשיפור ביצועים בארגון. השלבים העיקריים של התהליך (מתוך מאמר מאת פרופ' צבי רז ודוד ענבר):

1. ניתוח התהליך והגדרת מדדים כמותיים שמתייחסים לעילות, איכות ותועלת הביצועים.
2. בחירת קבוצת הייחוס ליעדי ההשוואה. רצוי כי קבוצת הייחוס תכלול ארגונים מובילים בתחום, או שלפחות רמת הביצועים שלהם טובה יותר מזו של הארגון הנבדק. כעיקרון ככל שההשוואה היא לארגון שונה יותר, הפוטנציאל למציאת שיטות עבודה שלא היו מוכרות ושיכולות להועיל באופן משמעותי גדל מאוד. עם זאת גדל הקושי בהתאמה ובהטמעה של שיטות שמקורן במגזרים עסקיים אחרים.

3. איסוף נתונים בארגון הנבדק ובארגונים בקבוצת הייחוס. הנתונים כוללים ערכים כמותיים של מדידי ביצוע ותיאור של שיטות עבודה, תהליכים, נהלים וכו' אשר יכולים להסביר את ההבדלים ברמת הביצוע.

4. ניתוח הנתונים במטרה לאתר פערים ברמת הביצוע (benchmarking gap) ולזהות את הגורמים לכך. בייחוד מעוניינים לזהות את שיטות העבודה המוצלחות בעלות פוטנציאל ליישום בארגון הנבדק.

5. התאמה והטמעה של אותן שיטות בארגון הנבדק מתוך התחשבות בתנאים המיוחדים לו. הנימוקים בעד מידוד: הפועל מְדוּד משמש במקרא ובלשון חז"ל; בדומה למונח הלועזי, מידוד הוא מילה כללית ומתאים לשמש בתחומים שונים (וראו עוד להלן הערה א, בעיקר משמעות 3); השורש מדי"י שקוף; עם זאת קביעת שם פעולה שונה מן 'מדידה' נותנת מענה לצורך במונח ייחודי; על פי מידוד מוצע גם המונח נקודת מידוד (bench-mark).

הערות:

א. המונח מְדוּד נקבע במונחי מדידה, חוזק חומרים, הידרולוגיה וכימיה כללית כתרגום ל־gauging, gaging. במונחי כימיה כללית מְדוּד הוא (1) קביעה של מידה, כגון נפח, ספיקה; (2) קביעה מדויקת של גודל או כמות; (3) מדידה בהתאם למידת-אב, שיטה וכד'.

ב. bench-mark

- במילוני האקדמיה: תו טיב (בנקאות תשנ"ו); נקודת קבע [לגביהם], סימן קבע (גאודזיה תשנ"ב, הידרולוגיה תשל"א).

- בבנק ישראל משתמשים בִּסְמָן - מעין נקודת התייחסות תאורטית שלפיה בוחנים ביצועים.
- במונחי טכנולוגיית המידע: בוחן ביצועים - benchmark, benchmark test (הוצע מבחן מופת אך נפסל).

- בעבודות מחקר במדעי הטבע משמש bench-mark לציון נקודות בזמן מבחינת התקדמות המחקר.

- בעקבות הדיון במונח בוועדה למילים בשימוש כללי נדון המונח שוב בוועדת הבנקאות והוצע: נכס התייחסות, נכס מידה, אמת מידה, קנה מידה.

הצעות אחרות שעלו בוועדה: השוואת ביצועים; עֵדָאן (על דרך עֵדָאן) ל־bench-mark, שם הפעולה עֵדָאון; תְּמִידִד או אמת מידה ל־bench-mark.

6. טכנולוגיה רגילה / טכנולוגיה מסורתית - low-technology הפנייה הגיעה מצחי"ל. המונח low-technology נוצר כניגודו של high-technology (=חיי-טק, ובעברית לפי האקדמיה טכנולוגיה עילית).

הגדרה שניתנה לנו מצחי"ל: מכלול האומנויות התעשייתיות והשימושיות העוסקות בדרכים ובאמצעים ליצירת חומרים או מוצרים לא-מתוחכמים יחסית. גם טכנולוגיה זו יכולה להיות מופעלת בטכנולוגיה עילית, כגון תפירת בגד בידי רובוט, אך המוצר עצמו פשוט ולא מתוחכם. לעומת זאת בטכנולוגיה עילית האמצעים, החומרים והמוצרים מתוחכמים, ומרבים להשתמש בה במחשבים ובאלקטרוניקה.

לועדה התברר שבלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משמש המונח טכנולוגיה מסורתית, וממנה הוא עבר לגופים אחרים כגון התאחדות התעשיינים, משרד התעשייה המסחר והתעסוקה ומכון הייצוא הישראלי, וכן הוא משמש כתבים לענייני כלכלה. דוברת הלמ"ס מסרה שהגדרת המונח קשורה בעצמה הטכנולוגית, ובעיקר בשאלה באיזו מידה יש מחקר ופיתוח בענף. ענפי התעשייה מחולקים לארבע דרגות: טכנולוגיה עילית; טכנולוגיה מעורבת עילית; טכנולוגיה מעורבת מסורתית; טכנולוגיה מסורתית. הטכנולוגיה המסורתית כוללת את ענפי המזון והמשקאות, הטקסטיל, החלבשה ומוצרי העור, הנייר, דפוס העץ ומוצרי. הנימוק העיקרי בעד ההצעה טכנולוגיה רגילה: המילה 'רגיל' אינה מסומנת מבחינה ערכית; הנימוק נגד: המחשב, מוצר מובהק של הטכנולוגיה העילית, רגיל היום כמעט בכל בית. הנימוק העיקרי נגד ההצעה טכנולוגיה מסורתית: המילה 'מסורת' מחזירה לעבר הרחוק, למשל בצירוף 'אריגה מסורתית' (וכמוכן יש 'מסורת' המתרגם traditional).

הצעות אחרות שעלו: טכנולוגיה פשוטה; טכנולוגיה בסיסית; טכנולוגיה תחתית.

7. ממונחי הקוסמטיקה: תְּחִפִּי/שֶׁמֶפּוֹ - shampoo שמפו העומד לדיון כאן הוא החומר לניקוי הקרקפת, ואולם המילה משמשת לחומרי ניקוי אחרים, כגון שמפו לשתיחים, שמפו לכלים. מקור המילה בהודית, ומשמעה הבסיסי 'עיסוי'. באנגלית shampoo; בצרפתית shampooing; ברוסית шампунь [šampún]. יש דוברים ההוגים שֶׁמֶפּוֹ, יש ההוגים שֶׁמֶפּוֹ ויש האומרים שֶׁמֶפּוֹן.

הוועדה התלבטה בין שתי אפשרויות: קביעת מונח עברי או השארת המילה הלועזית שמפו. ההצעה תְּחִפִּי מן השורש חפ"י במשקל תְּפַעֵל, משקל המשמש הרבה לחידושי מילים המציינות חומרים כימיים, ובהם אף תכשירים קוסמטיים (תכשיר, תרחיץ, תחליב ועוד). נגד ההצעה נטען כי לשורש חפ"י יש בסלנג משמע של עשייה מרושלת (בעקבות 'חפ"י מערבית). הצעות אחרות מן השורש חפ"י: תְּחִפּוֹן, תְּחִפּוֹ, תְּחִפּוֹ, תְּחִפּוֹ (מילון בניית צרפתי-עברי). כך גם הוצע שֶׁמֶפּוֹן בנימוק שלמילה בצורתה זו משקל עברי, היא אף קרובה ליסבון ויש לה צורת ריבוי נוחה. נגד ההצעה נטען כי מוטב לקבוע מונח עברי על פני עיצוב מחודש למילה לועזית רווחת.

מ' בראשר: אנו עוברים לסעיף האחרון – הסעיף העיקרי העומד היום לדיון – מילים מבית היוצר של הוועדה למילים בשימוש כללי. אני מציע שנדון תחילה בארבע ההצעות הראשונות. האם יושב ראש הוועדה רוצה להוסיף דבר מה על דברי הרקע?

מ' קיסטר: כפי שעולה מדברי הרקע, אחד הדברים שמייחדים את המוזאונים המכונים open air שהם במקורם אתרים מסוגים שונים. אבל ברור שבכל החלטה שתתקבל צריכה המילה הראשונה להיות מוזאון כדי להביע את השתייכותם למשפחת המוזאונים. אשר לעיטוי ועיטוף, אלה שני מושגים קרובים, ועולה חשש בלבול ביניהם. אולם הם אינם מיועדים לאותו ציבור משתמשים. באנקפסולציה עוסקים בעלי מקצוע מעטים

שמלאכתם שימור כתבי יד ומסמכים. רק להם הוא מיועד. לעומת זאת למינציה – ציפוי בניילון המכונה בלשון העם ניילון – נוגעת לאנשי מקצוע אחרים ולציבור הרחב.

ר' גדיש: נתבקשתי למסור את הסתייגותו של האד' אירמאי מן ההצעה עיטוף. מתברר שעייטוף הוא מונח מושאל בתחום המחשבים, ועניינו שינוי ברוחב הפסקה הגורם למעבר מילים משורה לשורה בלי שייחתכו.

ח' כהן: ההצעה מוזאון קטור יפה מאוד בהיותה נסמכת על ביאור של מילה מקראית במשנה. אבל עליי לומר שאינני מוצא דופי באפשרות שנפסלה מראש – מוזאון פתוח. גם אם המוזאון הפתוח יהיה סגור למבקרים, לא יהיה בכך פסול משום שפתוח איננו רק היפוכו של סגור במובן שאין להיכנס אליו, ודי להזכיר את האוויר הפתוח, הים הפתוח, שטח פתוח ועוד ועוד, מהם צירופים שהם ממונחי האקדמיה. מצד שני דופי רב אני מוצא בהצעה מוזאון חוץ. גם במקרא גם בלשון חכמים בצירופים שבהם הסומך הוא חוץ, כגון מולדת חוץ, שחיטת חוץ, חוץ איננו 'בחוץ' אלא 'מחוץ למשהו'. כך גם בלשון ימינו בעיטת חוץ ככדורגל. אף האקדמיה הבחינה במונחיה בין חוץ ובין בחוץ, למשל 'עבודת חוץ' 'עבודה מחוץ למקום העבודה' לעומת 'עבודה בחוץ' 'עבודה תחת כיפת השמים'. זאת ועוד, בעברית החדשה יש לחוץ גם המשמעות של 'חוץ לארץ', כמו יליד חוץ או מטבע חוץ. מוזאון חוץ פשוט איננו מתאים, ואם צריך לבחור בינו להצעה מוזאון קטור, אין ספק שמוזאון קטור עדיף.

א' אבנר: יתרונו של מוזאון קטור שהוא חד-משמעי. נכון שמוזאון פתוח אינו מוכרח להיות מוזאון לא סגור, אבל הוא גם אינו מוכרח להיות מוזאון תחת כיפת השמים. די בדרי-משמעות כדי להעדיף הצעה אחרת.

למרות הסברו של האד' קיסטר עודני מסתייג מן עייטוי לצד עיטוף. שתי ההצעות טובות מאוד, אבל קרבתן תביא לבלבול ביניהן. אמנם הן בדרך כלל משמשות קהלים שונים, אבל הן יכולות לדור בכפיפה אחת בתחום שימור הנייר. זאת משום שלא תמיד די באנקפסולציה. הניירות קרועים כל כך שנדרשת גם עבודת למינציה.

מ' פלורנטיין: המילה עייטוי טובה, אבל איזה פועל ישמש לצדה? מה יעשה החייל – יעֲטֶה את הציוד שלו?

ר' גדיש: למינציה איננה סתם עטיפה בניילון. ללמינציה נדרש מכשיר מיוחד, והעובד בו יעֲטֶה את המסמך.

מ' פלורנטיין: פתוח לעומת סגור מציין גם את הניגוד מקורה – לא מקורה. כך למשל איצטדיון פתוח ואיצטדיון סגור, ברכה פתוחה וברכה סגורה. אבל השם מוזאון פתוח אינו רק שקוף אלא גם מקובל בציבור, וכמו האד' כהן, אינני מבין מדוע נפסל.

ר' גדיש: בפנייתו לאקדמיה כתב הפונה, יו"ר איגוד המוזאונים בישראל, שמוזאון פתוח רוח, אבל ציין שאינו מתאים וביקש להשתחרר מהתרגום הישיר מאנגלית.

מ' בר-אשר: לאור הדברים שנאמרו אני מציע שנעמיד תחילה להצבעה את הצעות הוועדה מול השם המהלך מוזאון פתוח.

הצבעה

10 -	בעד הצעות הוועדה מוזאון קטור או מוזאון חוץ
5 -	בעד מוזאון פתוח
13 -	בעד מוזאון קטור
2 -	בעד מוזאון חוץ

הוחלט: מוזאון קטור (open air museum).

מ' בר-אשר: נעבור להצבעה על שלוש ההצעות הבאות. לא שמעתי הסתייגויות מההצעה איגרת מידע ל-newsletter.

הצבעה

בעד אגרת מידע - רוב גדול

הוחלט: אגרת מידע (newsletter).

14 - בעד עטוי ללמינציה

15 - בעד עטוף לאנקפסולציה

הוחלט: עטוי (lamination); עטוף (encapsulation).

מ' בר-אשר: הגענו אל מידוד ונקודת מידוד, טכנולוגיה רגילה או מסורתית.

מ' קיסטר: אני רק רוצה להעיר על מידוד ונקודת מידוד שאמנם נתבקשה הוועדה לתת חלופות עבריות למונחים באנגלית, אבל ההצעה בעברית הפוכה מן האנגלית: באנגלית נגזר באופן טבעי התהליך המכונה benchmarking מנקודת הייחוס bench-mark; בעברית קודם המידוד לנקודת המידוד.

ר' גדיש: כאמור בדברי הרקע, בבנק ישראל משמש סמן ל-bench-mark. זאת חלופה יפה, אבל בעברית היא מציינת דברים רבים; מה גם שהתהליך אינו יכול להיקרא סימון. אשר לטכנולוגיה הרגילה או המסורתית, מדובר בתוספת שם תואר שלא הייתה דרושה כל עוד לא קמה הטכנולוגיה העילית, בדומה למקרה של תפוח האדמה שהצמיח את תפוח העץ. החלטת האקדמיה טכנולוגיה עילית נקלטה היטב בלמ"ס - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ובקרב הציבור הקשור אליה והשואב ממנה מידע. שם גם

זקוקים לחלופה עברית ל-low-technology ומשתמשים בטכנולוגיה מסורתית. מן הלמ"ס פשט המונח למחוזות אחרים, והוא מהלך גם ברדיו. השאלה היא אם לאמץ אותו או לבחור בשם תואר אחר, כגון רגיל שהוא ניטרלי יותר. אף אחת מההצעות אינה מושלמת.

א' אבנר: אני חושב שההצעות מיודד ונקודת מיודד טובות. יתרון לא רק בפשטותן, אלא גם שהן אינן נוהות אחר הדימוי האנגלי. מלכתחילה קשור bench-mark בסימון הגאות, עניין בעל חשיבות רבה ליושבים לחוף ימים ונהרות, ומשם עבר בימינו לציין הערכת הישגיה של חברה בהשוואה להישגיה של חברה מתחרה. אין להצטער על שלא הועבר הדימוי האנגלי לעברית.

ההצעה טכנולוגיה רגילה אנכרוניסטית מפני שבימינו אין לך דבר רגיל יותר מן המחשב. ההצעה טכנולוגיה מסורתית נכונה משום שבניגוד ל-low-technology באנגלית אין חשש שהיא תזוהה עם טכנולוגיה פרימיטיבית.

גב"ע צרפתי: לטעמי טכנולוגיה מקובלת, כלומר טכנולוגיה המקובלת מדורי דורות, מתאימה יותר. מאחר שמסורתית מתרגמת את low, יש חשש שזיהוי מסורתי כנמוך יתפשט וידבק גם בבני אדם מסורתיים.

ע' אורנן: ההצעה שעלתה בוועדה טכנולוגיה פשוטה נראית לי יותר מכול משום שהטכנולוגיה משתנה בלי הרף ומה שהיה רגיל ומקובל מפנה את מקומו לטכנולוגיה אחרת. שם התואר פשוט אין בו גנאי או עלבון אלא רק ציון העובדה שהאמצעים אינם מתוחכמים.

א' הורביץ: גם ההצעה טכנולוגיה בסיסית אינה ערכית ומביעה את הרעיון הזה. ראוי שאף היא תעמוד להצבעה.

ד' טלשיר: למגוון ההצעות אוסיף את הצעתי – טכנולוגיה שמרנית.

מ' בר-אשר: לפני שנכריע בשאלת הטכנולוגיה, נצביע על מיודד ונקודת מיודד.

הצבעה

בעד מיודד ונקודת מיודד – רוב גדול
נגד 0 –

הוחלט: מיודד (benchmarking); נקודת מיודד (bench-mark).

מ' בר-אשר: חמש ההצעות ל-low-technology אינן מחדשות מילה, והן שונות זו מזו בשם התואר שנבחר. יתרונה של טכנולוגיה מסורתית שהיא כבר מהלכת, אבל הלמ"ס הוא גוף הנשמע להחלטותינו, ולכן אין זה שיקול מכריע. לפני שקבעה האקדמיה

טכנולוגיה עילית, הילך בלמ"ס המונח טכנולוגיה מתוחכמת, והם אימצו את קביעת האקדמיה בלי היסוס. אני מעמיד את חמש ההצעות להצבעה, ולפני שנצמצם את האפשרויות, יכולים החברים להצביע ליותר מהצעה אחת.

הצבעה

- בעד טכנולוגיה רגילה - 5
- בעד טכנולוגיה מקרתית - 6
- בעד טכנולוגיה פשוטה - 14
- בעד טכנולוגיה פסיטית - 3
- בעד טכנולוגיה שמרנית - 2

מ' בר-אשר: אף שאחת ההצעות זכתה למספר גדול של קולות, אני מעמיד שוב להצבעה את שלוש ההצעות המובילות. הפעם יכול כל חבר להצביע רק על אחת מהשלוש.

הצבעה

- בעד טכנולוגיה רגילה - 2
- בעד טכנולוגיה מקרתית - 4
- בעד טכנולוגיה פשוטה - 11

הוחלט: טכנולוגיה פשוטה (low-technology).

מ' בר-אשר: המילה האחרונה להיום היא מתחום הרחצה והקוסמטיקה. הוועדה למילים בשימוש כללי דנה בכמה וכמה מילים מתחום הקוסמטיקה, והיום נדון בראשונה בהן – חלופה עברית לשמפו. בוועדה עלו הצעות מהצעות שונות מן השורש חפ"ף, ולמרבת הקולות זכתה תחפיף השקולה במשקל של תכשירי רחצה אחרים, כמו תחליב ותרחיץ. אחדים מחברי הוועדה סברו שלמילה לועזית מקובלת כל כך אין לחדש מילה עברית שסיכוייה להתקבל אפסיים.

א' אלבק: אני מבקשת להביע את העמדה העקרונית שסיכוי קליטתה של מילה אינו שיקול כבד משקל. תפקידה של האקדמיה להציע חלופה עברית, והציבור – ירצה יקבלה, לא ירצה לא יקבלה.

ר' אלמגור-רמון: ייתכן שחלופה עברית לשמפו הייתה מתקבלת לפני שלוש או ארבעים שנה. היום מאוחר מדי. אם תחודש היום מילה עברית, מה אעשה מחר בפרסומות ברדיו לשמפו? ברדיו אי אפשר לעשות את מה שיכולים לעשות העיתונים – לשים את אחת המילים בסוגריים. אני חוששת שהאקדמיה תושם ללעג.

מ' בר-אשר: אני מבין את טענתך, אבל אינני רוצה שאילושי הפרסומות ברדיו יכתיבו את דרכה של העברית כולה.

א' חזן: מאחר שחפיפת הראש עומדת בבסיס ההצעה תְּחַפֵּיף, החשש שלי הוא שאם המילה תיקלט יגידו תְּחַפֵּיף בפ"א רפה.

מ' קיסטר: הסיבה שהוועדה לא הציעה תְּחַפֵּיף היא הקרבה – לאוזניים ישראליות – למילת הסלנג שמקורה בערבית חפֵּיף.

ע' אורנן: ריפוי הפ"א משני. אם המילה תיקלט, יקפידו ברדיו לומר תְּחַפֵּיף והציבור ינהג כרצונו. אשר לבעיית הפרסומות, בוודאי לא נוכל לכפות על הפרסומאים להשתמש בחלופה העברית. אנחנו יכולים רק להציע להם ולנסות לדבר על לבם.

גב"ע צרפתי: המילה שמפו היא מילה בין-לאומית, מילה ותיקה, ואני מציע שלא לחדש לה מילה עברית. יש דבר מה מרענן במילים זרות שרצף עיצוריהן אינו נגזר משורש עברי.

א' אבנר: אני מסכים עם האד' צרפתי.

ח' כהן: גם סבון איננה מילה עברית. יצטרף השמפו לסבון.

מ' קיסטר: כאמור יכול תחפֵּיף להצטרף לתחליב ולתרחיץ.

ד' טלשיר: אני רוצה להזכיר שהמילה שמפו אינה נטולת בעיות: יש מטעמים אותה מלעיל ויש מטעמים אותה מלרע; יש הוגים שמפו ויש הוגים שמפו; גם צורת הרבים אינה פשוטה.

ע' אורנן: יש הבדל מהותי אחר בין סבון לשמפו. מסבון נגזרים הפעלים העבריים סיבן, סובן והסתבן. לעומת זאת הפעלים הקשורים בשמפו הם מן השורש חפ"פ. ההצעה תחפֵּיף מצוינת כי מתבקש שם עצם מן השורש הזה אף שכמובן הוא אינו הכרחי.

מ' בר-אשר: באין דוברים נוספים, אנצל את הישיבה בהצבעה על קבלת תחפֵּיף או השארת המילה שמפו בלועזיותה.

הצבעה

בעד תְּחַפֵּיף – 10

בעד שמפו – 5

הוחלט: תְּחַפֵּיף (שמפו, shampoo).